

DEBRECZEN

A DEBRECZENI ÉS VIDÉKI FÜGGETLENSÉGI PÁRT KÖZLÖNYE.

Elofizetési árak:		Videkre küldve:	
Helyben:		Helyben:	
Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 12 kor. — fill.	Egy évre . . . 10 kor. — fill.	Egy évre . . . 12 kor. — fill.
Fél évre . . . 5 — —	Fél évre . . . 6 — —	Fél évre . . . 5 — —	Fél évre . . . 6 — —
Negyed évre . . . 2 — 50	Negyed évre . . . 3 — —	Negyed évre . . . 2 — 50	Negyed évre . . . 3 — —
Egy hóra . . . 1 — —	Egy hóra . . . 1 — 70	Egy hóra . . . 1 — —	Egy hóra . . . 1 — 70
Egyes szám ára 4 fillér.			

Főszerkesztő: **BENEDEK IÁNOS.**
 Felelős szerkesztő: **IFJ. MÓRICZ PÁL.**
 Kiadók: **HOFFMANN és KRONOVITZ.**

Hirdetési díjak:

Alapvető díj sor 10 fillér. Nagyobb terjedelmű és többször megjelent híretek jutányosan. — Apró hirdetés minden szó 4 fillér.

A székelyek nagy nyomorusága

Debreczen, ápr. 23.

A székelyföldi háziipar cikkeknek Debreczenbe hozatala alkalmas arra, hogy Debreczenben is felkeltse az érdeklődést a szegény székely véreink iránt, kik eddig maguk mostoha sorsára hagyatva, társadalmi és állami támogatás nélkül vergődtek, illetőleg vergődnek ma is.

Most, midőn végre Debreczenben is áruszobák nyíltak meg a székelyföldi háziiparcikkek árusítására, alkalomszerű e helyről is székely véreinkkel foglalkozni, rámutatván ama nagy mulasztásokra, melyeket a magyarság, a magyar kormány idáig ez édes véreinkkel szemben tanusított. Tétlenül néztük romlásukat. Csak a sajtó jaidult néha föl, midőn néha néha hír jelent meg a székelység százezreinek idegen honba való vándorlásáról és pusztulásáról. Ezek a jajszavak hamar elhangzottak, pedig a magyarságnak saját érdekében is kötelessége e szívós, tisztá magyarságnak a segélyére sietni és pedig halogatás nélkül, mert a székelység nyomora, különösen Csikban meghaladja azt a határt, azt a megdöbbentő nagyságot, melyet az alföldi magyar ember elképzelhetni tud.

A vigadó magyarhoz.

A „Debreczen” eredeti tárczája.
 Poharozol? Csak igyál,
 Szegény magyar ember,
 Büneidert a nagy Isten.
 Hejh, nagyon regen ver.
 Rajta, igyál! De mi ez?
 Mindég ez a vege?
 Ha nem azik a hazaért:
 Elszárad a gege?

Letedd azt a poharat,
 Bora izzó méreg,
 A nyelvedet, a szívedet
 Tűzzel egetné meg.
 Mit kiáltja, bogy „éljen” —
 Harsogása szadnak?
 Ha életed, halálára
 Tör szegény hazádnak.

Igyál, hogyha szomjazol,
 De ne a hazaért!
 Ugyis elég sok a bünöd,
 Elég sok csapas ért.
 Igyál, hogyha szomjazol —
 A hazának vége,
 Hogyha nem lesz vissza küzdve
 Szent függetlensége!

Jánosi Zoltán.

A ruthének koldus nyomorával testvér a székelyek nyomora, pedig ez megdöbbentőbb, mert az eltompult ruthénel szemben a székely értelmes, ügyes, hejji, dolgos nép de halakét kivételül is, akkor sem képes az ő jelenlegi mostoha viszonyai között boldogulni, akkor sem képes földjének, munkájának kincseit értékesíteni, először mert nincs vasútvonal, aztán nincs iparvállalatuk, az okszerűbb gazdálkodásra nem tanítja őket senki, ma is ugyanugy élnek, gazdálkodnak, éldegélnek, mint őseik századokkal ezelőtt, pedig a teherviselést illetőleg egyformán viselik a teher a gazdagabb földdek lakóival, a kiknek a vasutak, az államsegély kihasználása száz és száz keresetforrást nyitottak. A székelyt kiszorították az erdőből is, mióta az állam kezeli azokat, a jószágai is satnyultak, az uszorások szípoly csapata meglepte őket, siralmas, sötét föld ez. Az elkeseredett székely ember a kormányparti képviselőknek hü és jámbor szállítója, minekutána frázisból nem elhet, minek utána a koldus nyomoruság az ezermi, a hivatalosan is rájuk rött bajok, elfásították, lelke szeretetének a határföldhöz való mély érzéseit kiirtották, koldusbotot fogván, kivándorol.

Gyurka szakács.

A „Debreczen” tárczája.
 (A katonaeletről.)
 (Folyt. és vége.)

Az elméleti vizsgán Gyurka is szépen átesett, mivel annál testi hátrányai nem igen tüntek fel, megvolt vele elégedve az ezredes, különben nem sokat törődve az elmélettel, azonban a delutáni gyakorlat alkalmával, mikor mindenik altisztképző iskolának külön kellett a sort és szakaszt vezetni, akkor igazán beleütött a menkü a Gyurka dolgába.

— Mifele ember ez százados ur? kérde az ezredes dörögve.

— Igen jó esze van ezredes ur . . .

— Milyen szeme van százados urnak, ha ilyen embert tud kiválasztani altisztjelöltnek?

— Azt gondoltam ezredes ur . . .

Hagyja el százados ur! Nem vagyok kíváncsi a gondolatára, kikérem magamnak, hogy az ezredemet elesufítsa. Még közembernek se lássam meg többé a csapatnál ezt az embert. Tegye a hová akarja, Süsse meg az emberét százados ur!

Jó szerencse, hogy Gyurka ép börrrel

Pedig volna tere a működésre bőségesen. Van ott minden. Erdő, mező, kaszáló, legelő, víz, érc, kitűnő fürdők, páratlan ásványvizek és maga a nép is erőteljes, eszes, szorgalmas, ügyes, tanulékony, hazaszerető nép. Mindez azonban csak nyers anyag. Mindezt előbb ki kell művelni, fel kell dolgozni. Ez az állam feladata. Az államnak erre kell az eszközöket és módot megadni, ha már a szerencsétlen ruthének támogatását ugyannyira szívén viseli az állam, nem kevésbé érdelemi a gyámolítást a székely, mert ha a székely kivándorol, a székely elpusztul, ez pótolhatlan nemzeti szerencsétlenség. És ha a ruthének hü kuruczai voltak Rákócziak, a hazának a székely is mindig az első közt küzdött a hazájáért, mint a Rákócziak katonája, a Kossuth katonái, hisz róluk dalolta Petőfi: „Nem halt ki még a drága székely vér, minden esőppje drága gyöngyöt ér.” Becsülje meg hát e haza őket és a székely kérdés legyen igazán nemzeti kérdés, melynek jórafordításán a kormány epügy, mint a társadalom vállalva kell hogy működjenek. Vajha a székelyek iránti rokonszenv állandó gyökeret verne Debreczenben is.

menekült meg, bár nagyobb csapás mint a mi érte, alig érthette volna, mert altisztiségek kerlelhetlenül lefutak, szó sem lehetett többé arról, hogy csillagokat varrathasson a galléjára.

Az ezredes nem épen hízelgő modora Gyurka századosát is szerfelett elkeserítette, s így nem is esőda, hogy bosszuságában Gyurkát illetőleg, hamar is készen volt tervével.

Ugy gondolkozott, hogy miután Gyurkát az ezredes még csak közembernek sem akarja látni többé az ezrednél, meg miután az ezredes ezen kifejezésének: „Süsse meg az emberét százados ur!” színtén igen nagy jelentőséget tulajdonított, ennél fogva, hogy az ezredesnek mindkét irányban kifejezett szerény óhaját megvalósíthassa, masnap már szakácsnak osztotta be. Így legalább a csapatnál nem fog többé lábatlankodni s meg is sültet ha kedve tartja.

Gyurka legszebb illuziójától megfosztva szárnyaszegetten hódolt meg az ellentmondást nem tűrő parancsnak.

Szívében keserőséggel főzte meg első reggel a zupát s úgy elsőzta, hogy a bakak meg sem chették (különben sem nagyon szerették), a miért azután az idősebb szakács — kinek e miatt hat óra kurtavas

Kisiparosok érdeke.

Most, mikor az önálló vámterület fölállítására nem pusztán ábránd már, hanem az ország boldogulásának egyetlen megváltó eszköze, nem politikai pártkérdés, hanem általános gazdasági követelés, amely elől a mindig osztrák érdekeket szolgáló kormány sem térhet ki, hadd szóljak rólatok is, nyomorral és részvéltlenséggel küzdő kisiparosok!

Uton-útfélen hangoztatják az emberek a ti érdekeket fölkarolását. Az országházban a képviselők versengenek azon, hogy érdekeiteket a kormány figyelmébe ajánlják és azért még sem történik semmi különös, pedig körülbelül félmilliónyian vagytok önállóan hivatott kisiparosok, akik a fizetett adókat után legalább is 200.000 szavazatot fölött rendelkeztek.

Mi is az oka annak, hogy érvényesülni nem tudtok? Mi az oka, hogy véletek jaja az egész ország, pusztulások láttára könnyű hullajt a kormány, de segíteni nem segít rajtatok senki?

Megmondom az okát. Mert ti is csak sopankodni tudtok, de segíteni önmagatokon nem. Ti egyszerű szemlélői vagytok a saját pusztulásotoknak. Nem mai keletű hibátok ez, ezidek mulasztásainak szomorú következménye. Nem volt egyetértés köztektek soha, nem ismertetek fel a közös veszélyt, amelynek most már biztos tudata sem tud benneteket egyesíteni.

Volt-e országos szövetezésre hajlamotok valaha? Igyekeztetek-e illetékesíteni, hogy szétforgácsolt erőteket egyesítsétek? Gondolkoztatok-e valaha azon, hogy ilyen országos egyesülés mily nagy erkölcsi és anyagi előnyökkel jár? Soha.

Igaz, hogy alakult „országos” cégér alatt iparegyesület, amely ma vezérszerepet játszik ipari kérdésekben, amelynek meghallgatása nélkül ipari törvényt nem hoznak, a mely azonban — amint ezt magatok is jól tudjátok — éppen csak a kisiparosok

érdekeit nem képviseli. De nem is képviselheti, mert az országos iparegyesületben a gyárosok viszik a szót, az ő érdekeik pedig homlokegyenest ellenkeznek a tiétekkel.

Ebben az egyesületben már a kisiparosról szót sem ejtenek. Csodálatosan a munkásügyek foglalják le minden figyelmüket. Olybá veszik a dolgot, mintha ti, kisiparosok, már nem is léteznének. Vagy talán már nem is léteztetek? Sajnos még vagytok. Szerepeltek is az adóvegrehajtók előtt, mint adólapok, akiknek a feje alul is ki kell huzni a párnát, hogy hozzájáruljanak az új ágyuk és a gyáriparnak adandó segélyek költségeihez. Szerepeltek még öt évenként az országos képviselőválasztások alkalmával is, mint jó, ostoba emberek, akik beérik a soha be nem váltott ígéretekkel is, ha a szavazatokat néhány koronáért megvásárolják a választások lelek kufarai.

De ti nem akarjátok látni a veszedelmet, mely a magyar gyáripar versenyében fenyeget, pedig — nyilvánvaló dolog, hogy a magyar gyárosok és nagyiparosok a ti versenytársaitok, akár az osztrákok, s amint ezek ezéül tüztek ki romlásotokat, hogy a ti károtokon boldogulhassanak, akkép ezéjja ez a véletek versenyző magyar gyárosoknak és nagyiparosoknak is.

Eddig nem volt számbavehető magyar gyár és nagyipar, de most már van és lesz. A kormány, a városok és megyék támogatásával letesül. Az országgyűlésen nincs ember, a ki ez ellen felszólalna. A gyárosok kapnak a városoktól ingyen telkeket, adókedvezményt, sőt adómentességet, a kormánytól pedig pénzübeli segítséget, szállítási kedvezményt. A tőke szolgálata a kormány szemében hazafiás cselekedet számba megy.

Ti kisiparosok nem kaptok semmit. Vagy hallottatok valaha arról, hogy magyar kisiparos ingyen telket, adómentességet, adókedvezményt, pénzübeli segítséget kapott volna. Soha. Még haladékokat sem kaptok az adó-

fizetésre, még uzorakamatra sem kaptok kölcsönt, nem hogy pénzübeli támogatást. Néhány kisipar. szervezeteknek nyújtott ugyan némi anyagi támogatást a kormány, kiszúrta a szemeteiket néhány ezer koronával. De mi ez tőkének, a gyárosoknak vagy például az idegen tőkepénzesek kezében levő „Adria” tengerhajózási részvénytársaságnak nyújtott bőkezű támogatáshoz képest? Hitvány alamizsna csupán! Olyan ez, mint a hóhér adománya. Megvendégeli, jól tartja az elítéltet, de aztán fölakasztja. Vagy olyan, mint az olasz orgyilkos ájtatossága. A szentelt vízbe mártja a törét, mielőtt a kiszemelt áldozatát leszurja.

Ti vagytok kiszemelt áldozatok, Magyarország kisiparosai!

Néhányan gondolkozni kezdenek már és megakarják kezdeni a kisiparosok országos szövetezését. Meg akarják menteni, a mit meg lehet. Vajjon hajótörést fog-e szenvedni az utolsó kísérlet is?

B. A.

Miniszterek és miniszterfiuk tárczái.

A lapok újabbán már csak a miniszterek fiaitól hoznak tárczacikkeket.

Az idegen, a ki kezébe vesz valami magyar lapot és a politikai rovatban a napi hírek közt ugyanazokat a neveteket látja, mint a fekete vonal alatt, azt hiszi, hogy Magyarországon mindenki alszik, csak a miniszterek és fiaik dolgoznak.

Szent Isten! Hát minden miniszternek a fia — zseni? Mindegyik író? Mindegyik költő? Hát akkor mi marad nekünk, akiknek az apja sohse látott miniszteri tárczát! Nekünk már nem szabad tárczát írunk?

A napilapok újabbán különös előszeregettel becézgetik a miniszterfiakat. És még a női tárczairóknál is jobban szeretik a tollat rágó miniszteri sarjakat.

Tárczairóink száma elég nagy, de versenyre kel e számmal a miniszterfiak tárczairók serege.

Az összeférhetlenségi törvény élet-

kijárt — el is döngette az úgy isten igazában.

Lassankint azonban belenyugodott sorába. Keserősége és gyűlölete fogyott, szakács tudománya pedig gyarapodott, úgy, hogy főztével a legényseg mindjobban megvolt elégedve, ő maga pedig első szakácsnak avanszírozott.

Zsuzsika azonban nemesak husvétkor, de később is, hiába várta haza látogatóba az ő ezukros Gyurkáját, dacára annak, hogy februárban még teli reménnyel bízta a legközelebbi viszontlátásra, a mikor is csillagos gallerban fogja majd keblére ölelni. Ő bíz szegyélt mint közember haza menni, hát még ha azt is megtudják oda haza, hogy fel-fel egészen a szakácsáig vitte! Föld alá bujna szegényletében, ha ezt valaki szemére hányná vagy érte őt kinevetné! Inkább lemond még Zsuzsikáról is és soha többé be nem tenné lábát a falujába!

Zsuzsika pedig nem értette a dolgot, holott már a második évet is erősen morzsolta lefelé Gyurka s a szabadulás napja is közeledett. Miért nem ír legalább egy

pár sort megnyugtatót? Miért nem biztosítja őt hűségéről s állandó szerelméről? Talán a nagy városban más vezetője akad s ő iránta már elhidegült, vagy talán ne adj isten, beteg? Csak az igazi okra nem gondolt, pedig masoktól már értesült ő is arról, hogy katonáknál az ő kedves Gyurkájára konyha művészettel foglalatoskodik, de még csak nem is gondolta, miszerint éppen ezen oknál fogva nem ír neki.

Furta hát oldalát a kíváncsiság de nagyon. Meg kell tudnia a valót a miért is írt Gyurkának egy szép szívhez szóló levelet. Erre már majd csak fog válaszolni.

Csakugyan válaszolt Gyurka, még pedig versben röviden imígyen felelt:

Szívem hozzád hajlik bár,
Nem lehetsz az enyém már;
Sarzi helyett csak szakács,
Lett Gyurkából semmi más!

Mikor Zsuzsika megkapta ezt a boldog levelet, majd kiugrott a bőréből örömben. Hiszen Gyurka így az övé maradt, mert ő nem a sarzit, hanem Gyurkát sze-

retí! Bánja is ő már a sarzit, hiszen lát ő csillagot a Gyurka szemében eleget! Csak hogy hű maradt hozzá!

Rögtön közölte is változhatatlan érzelmeit levelben Gyurkával, tudatván vele, hogy ő most is forrón és igazán szereti, a sarzival pedig mitsem törődik. Együttal biztosította arról, hogy a faluban már rég elfeledték hangos reményeit. Attól bizony bátran haza jöhet.

Erre a levélre természetesen Gyurka is megnyugodott; szent lett közöttük a heke oly annyira, hogy szabadulás után csakhamar oltár elé is kerültek.

Tényleg annyira haszna még is lett Gyurkának a katonásdiból, hogy mikor idők multával az ő aranyos Zsuzsikája több ízben szorosabb érintkezésbe lépett Gólya névvel, a konyhán ügyesen tudta az aszszonyt helyettesíteni; hanem azért soha sem szeretett katonai élményeiről beszélni, sőt ahol ilyesmi csak szóba is került, ő menten elomfordált.

Járossy Lajos.

kezésének esztendejében el kellene tiltani a minisztereket attól, hogy fiaik tárczákat írjanak. Mert szívesen megszavazzuk az Adria szubvenciót, de ne követeljük tőlünk, hogy reggeli újságunkban a miniszteri eseményekről olvassunk — szívetéppő melankolikus tárczákat.

Az ember azt binné, ha valaki olyan boldog, hogy miniszter az apja, akkor vidám hangulatu utleírásokkal gyönyörködhet a világot. De nem! Előbb ifj. Hegedüs Sándor, most meg ifj. Wlassics Gyula farsarják ki szemükből a könnyeket.

Zokogva teszi az ember a kávék eszéje mellé a lapot annyi földi nyomoruság annyi bus hangulat után, amit ezek az új írók feltárlanak.

Szegény emberek! Meghasad a szívünk a sok fájdalom láttára, amit magukkal hordoznak.

A nemzet nem tűrheti tovább, hogy a miniszterek fiaii ilyen boldogtalanok legyenek. Valamit kell tennünk, hogy mosoly takadjon az újak orcáin és vidám napsugár ferközzék be ifju lelkükbe és tárczáikba.

Ha ilyen szomorúak a fiatal tárczárok, bár a papáik miniszterek, bizonyára fel fognak vidulni, mihelyt a miniszter urak leköszönnek.

A miniszterek leteszik tárczáikat és vidám lesznek a miniszterfiak tárczái.

Wlassicsért ugyan kár volna, de ő talán segíthet még a bajon, hisz csak most jelent meg fiának első tárczája.

De Hegedüs csak bukásával hozhat vidámságot miránk, fia műveinek buzgó olvasóira.

Köszönjön le miniszter ur és talán felvidul a Muzsa!

Vagy a bukott miniszterek fiaitól nem szívesen hoznak tárczákat a lapok?

Cyranó.

Munkaerővel üzött uzsora.

Debreczen, április 23.

A munkaerővel üzött uzsora megvetendőbb, mint az, a melyet penzzel üznek, már azért is, mivel az államnak, a társadalomnak nem áll módjában oly könnyen védekezni a fizikai erővel való ily visszaélés ellen, mint a pénzzel üzött uzsora ellen, és mert a fizikai erő tulságos kihasználása sokkal nagyobb és gyógyíthatatlanabb sebet ejt a társadalmon, mint a tisztatlan pénzmanipulációkkal üzött visszaélések. Az államok rendszeren nagy gondossággal szoktak ügyelni arra, hogy a munkaerő kihasználása tulságba ne menjen.

És mivel, mint már láttuk, a törvényes intézkedések e tekintetben a munkaadó fölényénél, magasabb intelligenciájánál és nagyobb hatalmánál, valamint a munkás anyagi függésénél, alárendeltségénél és a nyomorba való beleförödésénél fogva nem bizonyultak elegendőnek és lépten nyomon kijátszhatók, az államok az anyagi hatalom ellen rendszeren harezba viszik az ő még nagyobb anyagi hatalmukat, azaz röviden, az állam, mint legnagyobb munkadó nem törvényes, hanem anyagi pressziót gyakorol a vele összeköttetésben levő vállalatokra, hogy a munkásokkal embersegesen bánják, a munkaidőt tulságos nagyra ne szabja, és a munkásokkal szemben mindenben megtelessen a törvény és az emberiség törvényeinek.

Igy Angliában nem kap állami munkát az a vállalkozó, a ki munkásait a törvényesnél hosszabb ideig dolgoztatja és a ki vel azon humánus rendelkezések ellen, a melyek Angliában a munkásokkal való bánásmódot szabályozzák.

Nálunk, sajnos, a civilizáció nem haladt annyira. Megvannak ugyan a törvényes intézkedések, de azok a kellő szigorral, a kellő gondossággal keresztül nem vitetnek. Sürgősnek találjuk például, hogy azt az imént említett, Angliában divó rendszabályt az állami szállításokra nézve hazánkban is behozzák.

Hogy e reformra nyomatékös szükség van, bizonyítja a következő eset. Egy állami szállító, a kinek nagy nyomdávalalata van, a saját nyomdáját bérbe adta egy idegen vállalkozónak. Bérbe adta úgy, hogy X. Y. vállalkozó kötelezte magát egy évi pausál összeg ellenében az imént említett állami szállítónak összes nyomtatványait elkészíteni.

E titkos bérbe adás intenciói nagyon könnyen megerthetők. Az állami szállító ur így gondolkodott: Nyomatványaim, ha a munkaerőket én fizetem, kerülnek nekem pl. évi 50.000 forintba én adok a vállalkozónak, a ki e nyomtatványaimat a saját gépeimen, saját helyiségemben fogja nyomni, évi 40 ezret. megtakarítok tehát évi 10 ezer forintot. Hogy az alvállalkozó aztán mifele embernyuzasokkal, a munkaerővel való milyen visszaéléssel, a munkaidőnek milyen feleségázásával tudja az eredményt elérni és tud meg e mellett nyerni is, az az ő dolga. Én mosom kezeimet. Én nem vétek a törvényes intézkedések ellen. És ez az üzlet kitünően virázkik, a szállító ur megtakarít egy esomó pénzt sőt meg az alvállalkozó is valósággal megszedi magát.

A szomorú oldala ennek a természetellenes viszonyoknak csak az, hogy például nem régen az illető nyomdában reggel 3 órakor robbanás történt és a robbanasnál egy nyomdász és három inas sebesült meg. Hogy reggel 3 órakor inasoknak ipari vállalatnál nincs helyük, azt mindenki tudhatja, a kinek törvényről és emberiségről csak a legkisebb fogalma van.

De az állami szállító ur és az alvállalkozója között történt egyezség magával hozza, hogy a munka legnagyobb részét a legolcsóbb munkaerővel, inasokkal kell elvégeztetni és azokat dolgoztatni kell a törvény ellenére, de az anyagi érdek javára hajnalhasadtáig.

Ajánljuk az államnak, hogy az ilyen esetekből okulva, csak olyan iparvállalatoknak adjon szállításokat, a kik nem erköles-telen szerződésekkel és nem a munkaerővel üzött uzsoráskodással akarnak nyereségre szert tenni.

Debreczeni kistükör.

(Idősb Szatmári Árpád.)

Nagy kövér fejet mutat a tükör. A borotvált színészarezra már némely barázdákat hasított az idő. A világböleshez illő nyugalomtól ne riadj vissza kis tükröm.

Szatyi bácsinak nem az igazi ábrázolja ez. Kistükör, akkor tekints az egyik szemébe ennek a kövér arcú, annak a szellemről, tiszta kedélytől sugárzó kékszemnek, mikor Szatyi bácsi — szerepeihez képest — mosolyog, nevet vagy éppen már kaczag. Ekkor megelevenedik ez komolykodás kövér arc, minden ráncza, minden része nevet, beszél, hódít . . . Ti pedig barátaim eszeveszetteen tapsoltok — újongtok a magyar színművészet, a magyar tréfás színészet ezen régi nagy mesterének.

Azonban a kistükört, Szatyi bácsi, nem esalhatod meg. Nagy a gyanuja, mégis, mégis az a többször borongós, mintegy életfásult arc a te igazi arcod. Midőn kedves Szatyi bátya a magános kocsmaszatnál merengve, melázva, társaságot, tapsokat nem kívánva üldögélsz és fogyasztod a spriczeri, egyik spriczeri a másik után, mint a ki felejteni akarja a világi komizságokat . . .

Hiába való tépelődések! Midőn esendült a esengő. Felgördült a kortina, te nagy művészeted biztonságával mindig pártodra hódítod a színházlátogató sok ezer szemű közönséget . . . Az a mi más színészeknél betanult komédiázás, az nálad maga az élet. Mert te a spriczeres poharak mellől lesed el az emberek gyarlóságait, a ezégérezni, ostorozni való tulajdonságokat és midőn játszol a mesteri tulajdonságaid bevonásával, keretében magát ezt a ezifanyomoruságos életet mutatod be. Ezért maradandó a te művészetednek a hatása, ezért nem versenyezhetnek te veled azok a sokat emlegetett köklerek, a kik külön színpadi levegőből merítik az „ihletet“, a kik tükörből tanulják a szerepüket.

Szatyi bácsi törzsökös alakja a régi nagy magyar színpadi mestereknek! És kedves öreg mester, ha te behunyod az egyik öreg szemedet, a te nyomodba sem léphet senki sem. A határjelző öreg tölgyfa ha kidült, mohos idők mulnak míg helyette más szálfa izmosodik . . . Már pedig a magyar színészetben ilyen határjelző ősi magyar tölgyfa idősb Szatmári Árpád ur is. Istenhozta Szatyi bátya! Köszöntöm.

Szabad Hajdu.

NAPI HIREK.

A szerkesztőségéből.

Ifjabb Möriz Pál lapunk felelős szerkesztője Szegedre utazott. Tavolléte alatt Benedek János, lapunk főszerkesztője felelős a szerkesztésért s vezeti a lap szerkesztését.

Székely mintájú kapu Debreczenben.

Most, hogy az E. K. E. a szegény székelyek gyámolítására az erdélyi házi iparcikkekből kiállítás rendezett Debreczenben, láthatja a közönség azokat a gyönyörű magyar stíli s motívumu munkákat, melyet a derék székely nép készít. A debreczeni közönség melegen pártolja a kiállítást s minden alkalmat megragad, hogy a székely

népén segítsen. A székely munka mind nagyobb tért hódít városunkban, minek fényes bizonyítéka, hogy városunk egyik tekintélyes polgára, ki praktikus közhasznú vállalkozásai terén kifejtett tevékenységéről ép úgy ösmeretes mint szép iránti érzékéről, elhatározta, hogy a székely falukban található kapuk mintájára házában ilyen kaput készítet. Hogy ez az illető részéről nemesak terv mutatja az is, hogy már fel is kérte az E. K. E. itt időző titkárat R a d n ó t i Dezsőt, hogy küldjön Debreczenbe alkalmas mesterembert, ki a magyar motívumú székely kaput elkészítse.

A városi közgyűlés tárgyai.

Debreczen város törvényhatósági bizottsága — mint azt már jeleztük — e hó 25-én esütörtökön d. e. 9 órakor a városháza nagytermében rendkívüli közgyűlést tart. A közgyűlés tárgysorozatát már teljessé megállapították, mely a következő:

1. A nyilvános vígalmak, mutatóványok előadások tárgyában kelt s a nagymélt. m. kir. belügyminiszter ur által f. évi 10030—V. sz. a. jóváhagyott szabályrendelet módosítását a városi tanács kihirdetés végett bemutatja. — 2. Tanácsi előterjesztés a légszeszgyár kibővítése tárgyában. 3. Tanácsi előterjesztés az „Építési szabályzat” megállapítása iránt. — 4. Tanácsi előterjesztés Krasznay Ferencz illeték nyilvántartónak állásáról lemondása tárgyában. 5. Tanácsi előterjesztés a Deák Ferencz utcza 6 sz. telek megszerzése iránt.

A polgárság megterhelhetése.

Nem régen felszólaltunk a város lakosságán ejtett ama sérelmen, hogy a katonák beszállásolásával még ma is terhelik a polgárságot, még akkor is, mikor az elkerülhető lenne. Egy kis jóakarát a katonai hatóság részéről, s most nem tartanak ott, hogy a lakosságot 400 katoná beszállásolásával terhelik meg. Tegnap, hétfőn, vonultbb a 39. gy. ezredhez 600 tartalékos. A tartalékosok közül 200 a régi salétrom lakanyába szállásoltak el, 400 katonát pedig a lakoságnál, akkor, mikor ott van a tágas, kényelmes hely, a nyulsnál épített barakk, mely most teljesen üres s a melyben 700 katoná kényelmesen elfér. A városi Tanács katoná ügyosztálya fel is ajánlotta ezt a helyet, de az ezred parancsnoksága nem fogadta el, miért, azt talán csak ő tudná megmondani. Ime, mikor a város majdnem milliókat költ katonái ezélokra, akkor a katonái hatóság nem akar vagy nem tud méltányos lenni a város polgáraival szemben s 400 katonát beszállásol a polgárságnál.

A Veres-Kereszt Egylet műkedvelő előadása.

Tegnap számunkban már közöltük az e hó 25 és 26-án a Vereskereszt egylet által színházunkban rendezendő műkedvelő előadás műsorát. A műsor egyik legérdekesebb pontja az a nagy tabló, melynek czime Hnszonót év. E tablóban a következő hölgyek és urak vesznek részt: Berger Jenőné, Bechert Ilonka, König Margit, Leonhardi Gertrud és Mary baronessék, Báthory Gabriella, Pünkösdy Gitta, gróf Klebersberg

Valéria, Dóczy Ilona, dr. Kovács Józsefné, Ólberg Lovassy Jolán, Kernhoffer József, Miskolczy István, Temesváry János, Hutiray Béla, Kalmánczhelyi Zoltán, és Vargha Elemér.

Az estély iránt óriási érdeklődés mutatkozik a közönség körében. Jegyek előre valthatók Zador Lajosnál, a debreczeni választmány pénztárnokánál.

A katoná beszállásolás megváltása.

Felhívatakn mindazon háztulajdonosok, akik házaikat folyó 1901. évi május hó 1-től 1902-ik évi május 1-ig terjedő egy évre a katonatartás kötelezettsége alól megváltani óhajtják, hogy ez iránti kerelmüket szóval vagy írásban május hó 15-ig a katonái és illetőségi ügyosztálynál (városháza, I. emelet 19. számú ajtó) d. e. 9-től 12 óraig; d. u. 3-tól 5 óraig amnyival is inkább bejelentsek, mert a későbbi jelentkezések figyelembé vétetni nem fognak.

Az erdélyi házi iparczikkek kiállítása.

Nagy érdeklődést tanúsít a közönség az erdélyi házi iparczikkek kiállítása iránt. A megnyitástól fogva ma estig nyolczszazan látogatták meg. A kiállított tárgyaknak már több mint a fele ellett. A megvett czikkeket tulajdonosaik szerdán és esütörtökön vihetik el.

A névmagyarosítás ünnepe.

A Központi Névmagyarosító Társaság most üli meg husz éves fennállása ünnepe. Ez alkalomból rövid könyvecskét adott ki, melyben a névmagyarosításhoz szükséges tudnivaloknál kívül benne van a névmagyarosítás története is. Statisztikát is közöl, még pedig 1853-tól kezdve. Eszerint 1853-tól 1867-ig csak 953 névmagyarosítás történt, 1866-tól 1880-ig már 2677 és 1881-től a Névmagyarosító Társaság alakulásától pedig a múlt évig összesen 25.235.

Aki bérbe veszi saját feleségét.

Eddigélé nem volt meghatározott értéke a női nemnek Magyarhonban. De most már egy keeskeméti gazda sztvességéből tudjuk, mennyit ér egy asszony örökáron s mennyit egy évi bérletben.

Egy keeskeméti parasztgazdának csinos felesége jó szemmel kezdett nezegetni egy mollinári bahára. De a gazdának is volt annyi esze, hogy tudta mit jelent ez s vigyázott az asszony minden lépésére. — A fiatal vitéz, mint illik egy magyar katonához nem habozott soka. Odalépett a gazda elé, két bakkancsát összeütötte és így szólt:

— Mi az ára az asszonynak? Bankóval fizetek!

A gazda gondolkozott és így szólt:

— Száz pengő, egy krajcarral sem kevesebb!

A katoná odaadta a pénzt s ezzel az asszony megvált véve! Igen ám, de a császár nem enged meg, hogy a katonái feleséget vigyenek a kaszarnyába! A katonának mentő eszmeje támadt:

— Gazdauram! Egy évig még katoná vagyok, vegye ki addig bérbe az asszonyt. Olesón adom, egész évre hat forintért!

A gazda is gondolta nem lesz sok érte. Csinos jó munkáju az asszony! Megéri! S a második alkut is megcsinálták. Így beszéltek ezt Keeskeméten, de kérdés, van-e egy hadfinak 100 forintja?

„Különös ismertető jel.”

A „Rendőri Közlöny”-ben egy nagyobb család elkövetésével gyanúsított leányról — körözvény jelent meg, melyben többek közt a következő jóízű dolog van: „toaletjének ismertető jeleként fel említtődik, miszerint a szóban forgó hölgy állandóan egy barna boát visel a nyakán, melynek sok farka van.”

Nem akarjuk olvasóinkat most különféle, hasonlóan groteszk „ismertető jelek”-kel szórakoztatni, csupán — a körözés sikerének és a közbiztonságnak jól felfogott érdekében — arra kérjük tisztelettel a körözött hölgyet, hogy az isteu szerelmére le ne vesse valahogy a nyakából a sokfarku barna boáját, mert akkor miről fogják fölismerni a detektívek!?

A ló és szekérösszeírás eredménye.

Debreczen városánál a törvény rendelkezése értelmében — összeírják a város területén található összes lovakat, szekereket, kocsikát. Ezt az összeírást a múlt héten fejezték be. A kimutatás szerint 1854 egyén jelentkezett, mint ló és szekér tulajdonos. A tulajdonosok összesen 9064 lovat és 2597 szekeret jelentettek be. Az eredményt a tanács felküldi a honvédelmi miniszterhez.

A rendőrség közérdekű hírei.

Vettük a következő rendőrségi közérdekű híreket:

A kereskedelemügyi m. kir. miniszter 11043—VIII. a. sz. leiratával az italmzési engedély alapján szokasossá vált étel és élelmiszer kiszolgáltatás eltöltése tárgyában mult évi Deczember hó 15-én 86512 sz. a. kiadott rendeletében a szükséges iparigazolványok illetve iparendelvények elnyerése iránti kervények benyújtása tekintetében megállapított 3 havi határidőt, f. évi Deczember hó 31-ig kiterjedőleg meghosszabbította.

A sörös palaczkok hitelesítésére nézve 1899. május 15-én 6523. sz. a. kiadott kir. kereskedelemügyi miniszteri rendelet végrehajtása az 1903. évi január 1-ig elhalasztott.

Nyilvános elszámolás.

Vettük a következő sorokat: Elszámolás a debreczeni izraelita betegsegélyző és ápoló nőegylet vezetése alatt álló iskolás gyermekek tápintézetének márczius havi orgalmáról. Bevétel: Egyszermindenkorra 50 korona. Havi részlet fejében befolyt 68 korona. Február hónapról fennmaradt 15 kor. 54 fillér. Népkonyhai vagyon kamataiból 125 kor. 70 fillér. Összesen 259 kor. 24 fillér. Kiadás volt: Husért 132 kor. 40 fillér. Kenyérért 38 kor. 60 fillér. Fűszerért 44 kor. 58 fillér. Zöldség, tojás 4 kor. 06 fillér. Egy negyedőlfá 7 kor. 60 fillér. Kiszolgáló személyzetnek 32 kor. Összesen 259 kor. 24 fillér. Egyszermindenkorra adott a Zion betegsegélyző egylet 50 azaz Otven koronát, havi részletdíj fejében adományozott; Mandel Ferenczné 6 koronát, dr. Balkányi Miklósné, Berger Henriké, Berger Jenőné, Berger Mórné, Falk Lajosné, Glück Venczelné, Fürst Ödönné, Lukács Árminné, dr. Popper Alajosné, Stern Józsefné 4—4 koronát, dr. Popper Mórné, Szántó Gyözőné, Weisz Sándorné 3—3 koronát. Berger Vilmosné, Boros Iziderné, dr. Freund Jenőné, dr. Kola Jánosné, Hollande Gyuláné, dr. Szántó Sámuelné 2—2 koronát. Schenk Leóné 1 koronát összesen 68 azaz Htvannyolcz koronát. Élelmiszereket adományoztak Kellner Dávidné 25 kl. lisz-

tet, 40 liter babot, dr. Balkányi Miklósné 2 zsák burgonyát. Ezen elszámolásunkat nyilvánosságra hozva, egyidejűleg elmulaszt-hatatlan kötelességünknek teszünk eleget, midőn leghálásabb köszönetünket fejezzük ki azon nemesszívű, emberbarátoknak, kik jótékony adományaikkal segítségünkre vol-tak, hogy az idej kegyetlen hideg tél folya-mán 45 szegény gyermeket és 20 teljesen elaggott eg ént jó meleg ebédrel láthattunk el. Debreczen, 1901. április 16-án. Dr. Bal-kányi Miklósné elnök. Dr. Popper Alajosné népkonyhai felügyelő.

Májusi előléptetések a hadseregben.

A közös hadsereg májusi előléptetéseit legközelebb közzé tesszük. Valószínűleg e hó 27-én fog megjelenni a várva-várt Rendeleti Közlöny, mely nagyon sok reményt fog va-lóra váltani, de — családost is fog hozni. Az előléptetések ugyanis a k ö z e p e s a r a n y t a i g e r i k e l . A többi közt azon-ban két hadtestparancsnok altábornagy, tábornagygyá lesz. Az egyik Jenő főher-czeg, az insbrucki 14-ik hadtest parancs-noka, a másik Pokorny Hermann kassai parancsnokló tabornok, a 6-ik hadtest pa-rancsnoka, Az uralkodó család tagjai közül előlépnek még: Lipót Szalvátor fh. a 81 ik gyalozred parancsnokává József Ágost fh. pedig a 6-ik dragonyos ezred őrnagyává.

Kártya és könyv.

A rideg tény az, hogy a nemzeti ka-szinó az elmúlt esztendőben 16000 koronát költött el különféle minőségű játékkártyák beszerzésére, ellenben 241 forintot köny-vek vásárlására és díszes köntösbe való köttetésre. Ez a rideg tény. Ténynek is tény és ridegnek is elég rideg. Haha Isten-nek ma már „közéletünk jelesei“ és az „ország színe java“ nélkül is eljutottunk odáig, a magánhivatalnok, diákok és bakfi-sok kegyelméből, hogy a nemzeti kaszinó nélkül is adnak el könyvet Magyarorszá-gon!

Nem azért visszük tehát ki a főnti ket számot a nemzeti kaszinó számadásából hogy megrikassunk vele valakit, vagy hogy sajnálkozzunk rajta, hanem hogy közhírré tegyük a mágnás kaszinó gyalázatát. Ők nem érzik szükségét annak, hogy lépést tartsanak az irodalommal, hogy elköltsenek könyvekre legalább annyit, mint kártyára, — eszem ágába sem léven heszelni lovakról, kutyákról, pezsgőről és primadonnák ko-szoruiról.

Ami jogot az ösök megszereztek, az jog: ujak ott nem kellenek, ami munkát az öregek megcsináltak, elég az: löbbre nem áhítoznak és ami könyvet azok besze-reztek, az megvan, egyébre nincsen szük-ség. A régieket is ott eszi a fene rakásra, portul meg penésztül, minek a számukat szaporítani.

Mulatságosabb dolog a ferlibetöteket beszerezni, mint az új könyveket besze-rezni.

Jönnek a zsebmetszők.

Mikor még csak híre volt annak, hogy Barnum a maga exotikus csodáival eljön

Magyarországra és Debreczenbe is, akkor valami külföldet járt ismerős azt a hirt hozta, hogy jó lesz Barnumék napján óva-kodni a zsebtolvajoktól. Mert miként a ten-geren járó hajót az éhes halak, úgy követik Barnumékat a zsebmetszők, a különféle nemzetek legkülönbözőbb rétegeiből. Ezek folyton Barnumék után utaznak, a nyomuk-ban járnak, elválaszthatatlanok tőlük, akár-csak a naptól az árnyék. És ez természetes. Olyan népáradatban, mely Banumékhoz mindenféle tödul, a legalkalmasabb pillana-tok fordulnak elő a zsebmetszők számára, a kik ilyenkor valósággal aratnak. Közön-ségünknek Barnumék szereplése alkalmából ajánljuk a jelszót: O v a k o d j u n k a z s e b t o l v a j o k t o l .

Május elseje és a lapok.

A Magyar Ujságkiadók Országos Szö-vetsége választmánya tegnapi ülésében tárgyalta a budapesti betűszedők egyesületének keresét a május elsején megjelenő lapok dolgában. A választmány az ujságkiadók hozzájárulásával egyhangulag elhatározta, hogy május elsején a delután és este, má-jus másodikán a reggel megjelenő lapokat nem adják ki.

Rigó Jancsiné reményei.

Megint Rigó Jancsinéről, más néven Chimay Klára hercegnéről kapunk hírt. A népszerű Rigó-pár jelenleg Londonban van, ahol a hercegnő meginterjúholta magát és felvilágosítást adott azokról a mesékről, a melyek róla és kedves férjéről keringenek.

— Igen, — mondotta a szép muzsi-kusné, — én magam terjesztettem azt a hírt, hogy Jancsim meghalt. Az ujságoktól nem volt nyugtunk és úgy látszott, mintha csak halátunk után volnának hajlandók bennünket békében hagyni. Ezért híreszteltem el, hogy Rigó Kairóban pestisben meg-halt.

Az a hír is járt felőlünk, hogy ikrek-nek adtam életet; am még családuknban eddig gyerek nem volt. Az is tévedés, mintha a színpadra akarnék lépni, hiszen csak szobrot állhatnék, egyébbhez nem értek. Nem is nekem volt szándékomb az Alhambra-színházhoz szerződni, hanem Rigónak. Ha 500—600 koronát tudna szerezni esténkint, ezzel életmódunkat kényelmesebbé tehetnők és élvezhetnők egy kicsit az életet, amiben már régen nem volt részünk. Már tárgya-lunk is az Alhambrával, de nem akarnak annyit fizetni, mint amennyit kérünk. Azért valószínűleg az Empire-színházhoz fogunk menni. Ha a férjemet szerződteik, — hi-szen ő csodálatos művész, — akkor termé-szetesen én is minden este a színházban volnék, de nem a színpadon.

A genfi szálló szobája.

A genfi szállónak abba a szobájába, amelyben feledhetlen emlékü Erzsébet ki-ralynőnek vértanu halála beteljesedett, pro-fan embereket szállásolnak el, akik otthon talán el is dicsékednek vele, hogy micsoda történelmi nevezetességű szobában alud-tak . . .

Szóvá tették azt a dolgot egyes ma-gyar kirándulók, amire így felelt a svájcei portás:

— Ez Ausztria dolga volna, nem a miénk!

Ugy van, ugy.

Köszönjük meg, hogy nem költözik Barnum és Bailey abba a szobába és nem esődíti oda a világ népét beleptidijak mellett.

Mert Ausztriának egyéb dolga is van. minthogy kegyeletesen örködjék a szeren-

esetlen királynő Kalváriájának véraztatott stációján, aki úgy szerette a magyar nem-zetet . . .

De talán Magyarország is tehetne va-lamit ebben a tekintetben? Hátha nem sér-tené meg vele a bécsi Burg kegyeletét?

Márcziusi sör egy pohár 8 kr. A Dréher söracsarnokban naponta frissen csapoltatik.

T Á V I R A T O K.

A honvédelmi miniszter lemond.

— A „Debreczen“ eredeti távirata.—

Budapest, apr. 23.

Fehérváry báró miniszter egész-ségi állapota még mindig kedvezőtlen. Az orvosok nagymérvű szivgyöngeséget tapasztaltak. A miniszter május 2-ikán Budapestre jön, de másnap ismét visz-szatér. Egyik jól értesült fővárosi esti lap szerint a miniszter Budapestre jö-velele ezuttal összefügg lemondásával, mely 50 éves katonai jubileuma al-kalmával, augusztus 1-én lenne.

Rablógyilkosság.

A „Debreczen“ eredeti távirata.

Budapest, apr. 23.

Verseczről táviratozzák, hogy teg-nap óta nyomtalanul eltűnt Krneka Vazul alsó-rebesi fakeskedő, ki lóhá-ton Dettára ment. Hasztalan kereste a családja és csendőrség. Ma megtalál-ták meztelenre vetköztetett holttestét a Berzova folyóban. A szája földdel volt teletömve és a nyakán meglátszott a fojtogatás nyoma. A csendőrség a gyil-kosság elkövetésével a Kosacz-testvé-reket gyanúsítja s már kézre is kerit-tette őket Oma községben. Megtalál-ták az udvarukon az áldozatnak a lo-vaát is, de azért állhatatosan tagadnak.

Botháné a békéért.

— A „Debreczen“ eredeti távirata. —

Budapest, április 23.

Az angol-bur háborúnak befeje-zése még mindig beláthatatlan. A bu-rok is az angolok is szeretnék a bé-két. Londoni jelentések szerint a lapok S t a n d e r t o n b ó l a z t i r j á k , hogy B o t h a f ő v e z é r n e j e visszatért a férjénél tett második lato-gatából. Botháné erősen bizik, hogy a béke érdekében tett fáradozásai sike-resek lesznek. Botháné most Kitchener lordhoz megy.

Tőzsde.

Budapest, április 17.

Déli zárlat:

Buza	1901. Áprilisra	7.63	7.64
"	májusra	7.65	7.66
Őszi buza		7.76	7.77
Rozs	1901. Áprilisra	7.76	7.78
"	1901. októberre	6.71	6.72
Tengeri	1901. májusra	5.29	5.30
"	juliusra	5.39	5.40
Zab			6.70
"	október	5.58	5.60
repeze	aug.	13.10	13.20

Innét-Onnét.

— április 23. —

(A temetőn keresztül.)

A barátságos Kis-Kassara, a néhai jó Kállay-néne örökébe, a kis-kassai nagy vendéglőbe, — hol Sztatyi bátyánk is szívesen poharazgatott, — kálvinista temetőn vezet az út Kiss-Kassára. Ez az öreg temető olyan, mint az erdő. Hatalmas vén akácfaifái illatos lombátort borítanak a sírok fele, kövér, zöld fűtakaró selyme ragyog a kövér földön, melynek ádott hantjai alatt már századok óta porladoznak néhai való nyakas kálvinista polgár eleink.

Az öreg temető sövényén ballagván Kis-Kassára, néztem és néztem az ismerős sírokat, a drága magyar föld eme dolgos katonáinak az emléken merengtem el. Az ő dolgos életükről, az erős magyar jellemükről emlékezvén, nyugalom szállott lelkembe. Megnyugtatótt az a tudás, hogy az emberek elhalhatnak ugyan, de a debreczeni polgárság lelkében kitörülhetetlenül elennek a magyar földnek bámulatramelő nagy szeretete. Szeressük is, oltalmazzuk is, gondozzuk is azt a földet, melynek hantjai alatt a becsületes munkás élet után egykor elnyugszunk. Az öreg akácfaifáról pedig illatos, mézes lehvívrag szírmok hullanak sírunkra.

(Élet Kis-Kassán.)

A tavasszal együtt ered az élet a néhai Kállayné nene barátságos vendéglőjében. Ott most a nene fia, Kállay uram a bormerő fogadós. És ha mindenkeppen nagy es sulyos művész barátunk, Sztatyi bácsi egyik delután konflisan Kis-Kassára vágat, véleményt mondhat. Kis-Kassa meg a régi. A régi derült arcuak az emberek, a vinkó sem savanyubb, mint odaelő, a száraz kolbasz sem utolsó esemege prózai zöldhagymával, a kuglizóban a hangos kacajú kis polgárok ma is vidáman dobaltják a golyót, ott kapirgálnak a domboldalon a tyukok is. Erről eszembe jut, hogy már ilyenkor igen kiltün en izlik a Kis-Kassán főzött paprikás esidke. Édes öreg Sztatyi bácsi mit szól kel-med hozzá?

nemes Portörő Kelemen.

Színház.

Színházi műsor:

Szerdán, Szathmáry III. vendégjátékául „Rang és Mód.” Színmű 3 felv.
Csütörtökön jótékonycélu előadás a Vereskereszt egytel javára.
Pénteken jótékonycélu előadás a Vereskereszt egytel javára.
Szombaton „A cornevillei harangok.” Nagy operette 3 felv.
Vasárnap d. u. „A bányamester.” Nagy operette 3 felv. Este „Kuruczfurfang.” Színmű 5 felv.

Id. Szathmáry első fellépte.

Az apósok.

Kifogyhatatlan helyzetkomikumáról ismert Gabányinknak a legjobb vigjátékában lepett deszkáinkra a mi hajdani kedves, nagy művészünk, id. Szathmáry Árpád. Az öregebbik Bogyai Farkas karakterisztikus alakját állította élénk olyan hűséggel, olyan fantáziával, minő csak a szerzőt inspirálhatta főalakja megeremtesekor. Alakításáról kar szót vesztegetni, mert a magasztaló beszéd csak elveszi művészetének zománzatát. Meglep bennünket a könnyedség, melylyel ez az öreg ember mozog a színpadon, meglep a szavalása, mely szívreható s kacagatót együtt.

Megifjodik a színpadon. Epen ezért volt legnagyobb a nagy művész az előforduló egy két tragikomikus részletben. Hatalmas arjátékával szintén zajos hatást keltett. Vasfüggöny elé hívták, folyton tapsolták s az első felvonásbeli belépőjekor szép babér koszorúval leptek meg a színtársulat tagjai.

Utána elsősorban említhetjük meg a két fő női szereplőt, Takács Mariskát és Szabó Irma. Takács az utolsó betűig gondosan tanulmányozott és eredeti felfogásra valló alakításával nagy élvezetet nyújtott. Szabó Irma pedig elevenül, bár elvéve erősebb színésszel állította élénk a mai lányok naivságát.

Sarkadi Aladár nagyon ügyes karrikatúrát csinált a kis doktorból, Tanay pedig Zab Feriből. Az ifjú Szathmáry öregének oldalán őszinte kedvvel, talentusosan játszott meg a másik apóst. Sok jól megérdemelt taps honorálta játékát.

Érezkövy nem érzi jól magát ilyen könnyebb levegőjű világba, mint az Apósoké. Látszott a kedveltség a játékan is, mely szintelensége miatt még az összhatást is rontotta. Eljátszhatta volna ezt a szerepet akár Szabados, de semmiesetre sem Érezkövy. Odry elég jó volt. Pávay Honka igyekezettel, de közepes hatással játszott meg kis szerepét.

IRODALOM.

Könyv a képviselőválasztásról.

Az idei képviselőválasztással ugy vagyunk, hogy az bizonyos, csak az ideje bizonytalan. Epen azért annak dacára, hogy még bizonyos időpontja nincs a képviselőválasztásoknak, mégis már mindenfelé megindultak a választási mozgalmak. Ezt pedig megokolta teszi már az a körülmény is, hogy az idén lép életbe az új választási törvény, melynek gyakorlati hatását fokozódó érdeklődéssel várja az egész ország. Ennek az új törvényes pedig az a ezolja, hogy a választások törvényszerűsége minden alkotmányos és büntetőjogi eszközzel biztosítottassék a visszaélések, a törvény kijátszása ellenében és megvalósítottassék a tiszta választások rég óhajtott szándéka. Az új törvény megszegése súlyos következményekkel jár, a melyek között leggyakoribb a mandátum megsemmisítése, sőt még az is megtörténhetik, hogy a „javíthatatlan” kerület elveszti képviselőválasztási jogát erre a következő országgyűlési ciklusra, a megsemmisített választói mandátum tulajdonosának pedig politikai jogát felfüggesztik választási véttség miatt.

A választás új rendjének két nevezetes új intézménye a Kuria bíráskodása a választási ügyekben és a választási fuvardijának törvényes rendezése. A kuria bíráskodásról szóló törvényben szabatosan meg vannak határozva azok a deliktumok, a melyek miatt a mandátumot meg lehet támadni kérvénnyel és ennek sikeres keresztülvitele esetén a választás megsemmisítettetik. A törvényesen engedélyezett fuvardijakat pedig elsősorban azért kell tudni, mivel a meghatározott fuvardijakon felül adott fuvardijakat vesztegetésnek veszik, mely nem csak büntetőedő eselekmény, de a mandátum megsemmisítésére vezet. Immet van az új törvénynek roppant fontossága és gyakorlati hordereje. Ebből a szempontból Dr. Szivák Imre országgyűlési képviselő ki a kuria bíráskodásáról szóló törvényjavaslatnak annak idején előadója volt. E szerint legbeavatottabb magyarzója az új törvény egyes intézkedéseinek, szükségesnek látta azt, hogy utmutatóul mindenki részére összeallítsa a választásra és a kuria bíráskodásra vonatkozó összes törvényes szabályokat a mint azok jelenleg érvényben vannak. Ez a munka, a melynek megjelenését politikai körökben nagy érdeklődéssel várták, ma adatott könyvpiaconra a kiadó Athenicum r. t. útján és mátol fogva minden könyvkereskedésben kapható. A munka ezime: Országgyűlési képviselőválasztás és kuriai bíráskodás kodexe. Kiegészítve az összerferhetelenségi és mentelmi jog, a parlament reform kérdéseivel, az új házszabályokkal, az összes törvényhatóságok választási fuvardij-szabályrendeletével, a vá-

fekete, fehér és színes 65 krtól 14 frt 65 krig méterenkint — sima, sávos, koczkázott, mintázott damastok stb. (circa 240 különféle minőségben és 2000 különféle színben, rajzban stb.)

Menyasszony-selyem	65 krtól	— 14 frt	65 krig
Selyem-damaszt	65	— 14	65
Selyem-kelmék öltönyöknek 8 frt	65	— 42	75
Selyem-foulard nyomtatással	65	— 3	65
Báli selyem	60	— 14	65
Selyem grenadin	80	— 7	65

méterenként portó és adómentesen a házhoz. Minták posta fordultával. Schweizba kétszeres levélposta.

F. Henneberg. selyem gyáros Zúrich
(cs. és kir. udv. szállító.)

Henneberg-selyem

lasztókerületek és választók statisztikájával stb. Feltaláljuk ebben a könyvben a választási törvényt azon módosításokkal, a melyeket a törvény novellája folytán tettek az eredeti szervezeten. A törvény pontosan megállapított, jelenleg érvényben levő szövegét számos jegyzetek és megszámlálhatatlan elvi határozatok és jogesetek egészítik ki. Ennek a résznek valamint a mentelmi jogról szóló résznek kidolgozásában a szerzőt dr. Dolencz József segítette, ki a választási jog irodalmának ismeretes művelője. Lonehatni, a könyvnek mintegy gerincét képezi a választási ügyekben való kuriai bíráskodás. Ezt a részt dr. Szivák Imre redkivüli alayossággal erős judiciziummal és mindenekfelett a leghitelesebb és legpontosabb adatok alapján dolgozta ki. Ez a kuriai bíráskodás a választási fuvardij-szabályzatok gyűjteményével együtt, a több mint 65 ivre terjedő műnek redkivüli aktualis része, melyre előreláthatólag a legtöbb hivatkozás fog történni egy választási mozgalmak alatt, mint különösen majd akkor, ha a kérvénynyel megtámadott mandátumok iránti kérvényeket fogják tárgyalni a Kuria előtt Most pedig a választások küszöbén nélkülözhetetlen a választási fuvardijak gyűjteménye, mely nélkül ki sem lehet számítani az alkotmány által megengedett választási költséget. Dr. Szivák Imre könyvében hiteles alakban közölve vannak az összes vármegyéknek fuvardij-szabályrendelettel kerületenként, községek szerint. Ugyancsak a választási költségek kiszámítása végett a választók statisztikáját is közli a könyvben. Ezenkívül dr. Szivák Imre a büntető jogi részre és a mentelmi jogra, a parlamenti gyakorlatra vonatkozólag nélkülözhetetlen kutforrást csinált ebből a művből, melynek árát a kiadó kötve 12 koronában, a lehető legolcsóbb árban állapította meg.

Az „Önügyvéd“ 6 ik kiadása megjelent.

Az „Önügyvéd“ régi jó hírenek, tartalomhűségének és megbízhatóságának biztosítása czéljából a szerző minden, a legújabb időkig alkotott törvényes szabályokat felvett annak tartalmába, a közbejött változtatások folytán szükségessé vált javításokat és kiegészítéseket a legnagyobb gondossággal eszközölte és az egész munka szorgos átvizsgálása mellett annak tartalmát újból rendezte és állította össze, így az „Önügyvéd“ ezen hatodik kiadásában is kiérdemli azt a régi jó hírnevét, hogy az „Önügyvéd“ hasonló munkák között a legjobb s teljesen megbízható s legértelmesebb és egy család mint üzleti viszonyokban a lebiztosabb tanácsadó.

Az „Önügyvéd“ VI. kiadása 53 nagy uyo.czadrétű iv, tartalomjegyzékkel és betűsoros tárgymutatóval van ellátva. Ára füzve 5 frt, vagyis 10 korona, diszes vászonkötésben 6 frt, vagyis 12 korona. Megjelent Ifj. Nagel Ottó könyvkereskedésében Budapest, Muzeum-körút 2 sz.

CSARNOK.

A ki nem a szivére hallgat.

Társadalmi regény.

A „Debreczen“ számára írta: **Vajda József.**

Folytatás.

Melyik erősebb? (38)

Tudták, mi fog ezen jelenet után következni, de nem szóltak.

Vége Gerő törté me a csendet.

„Megyek olintézem ügyeimet a lakáso-

mon s készülhetünk az indulásra. De előbb egy kéréssem volna.“

„Micsoda?“

„Nem ebédelhettünk mi ma együtt, oly hosszú szünet után jólesnék, ha ismét együtt ebédelnénk.“

„Nagyon szívesen barátom, én is erre akartam magát kérni. Emlékszik, hajdan — mert nagyon régen volt az — hányszor ültünk egymás mellett s kívántuk egymás egészségére az ebédet.“

„Emlékszem. Ma ismét úgy lesz.“

„Nászutazásom tehát mégis örömmel végződik. Dehogy mertem volna ezt egy héttel ezelőtt gondolni . . .“

. . . És ők boldogok voltak . . .

. . . Sűrű füstgomolyokat eresztve hagyta el a vonat Menton városát! . . .

Monte-Carló és még egyébb.

Mindenki tudja, hogy ennek a kaszinójában van a világ leghírhedtebb jatekbarlangja, amelyet fekélynek szeretnek nevezni Európa testén. Sokszor tettek már lépéseket a hatalmak, hogy kivágják onnan, de nem tettek. Mit csinálna akkor Monaco ura, az 53 éves Albert herceg, akinek évenként 25,000,000 franc jövedelme van a kártyabarlangból.

Maga a herceg Monacóban lakik, melyet csak egy utca választ el Monte-Carlótól. Egy sziklacsúcsra van a palotája, amelyből a genuai öbölre nyílik nagyszerű kilátás. Talán az ő palotája van a világ legszebb helyére építve, mint valami mesebeli királya.

De a kaszinó sem marad ám mögötte, vagy talán fölül is mulja. — Parkja a kertészet legremekesebb műve, melyet toll képtelen leírni. Hatalmas pálmák, melyekről gazdagon csüng alá a datolya, akkor mikor nálunk hó van s a „zöld“-nek híret sem halljuk. Két sorban haladnak és szabályosan, egyenlő távolságokban sorakoznak egymás után. A két sor között szebbnél szebb virágszőnyegek, „teppichek“ a szivarvany mind a 7 színében. Anemodák és ranunculusok alkotják ezeket, különféle színekben variálva, kör és négyszög alakúra ültetve.

Az anemodák és ranunculusok mintegy 30-35 cm-re nőnek s piros, rózsás, fehér stb. színűek.

A park tulsó részén remek szökőkút van, melyből éjjel nappal folyik a víz; a kaszinó előtti részen pedig orgonák diszlenek, melyeket éjszakára köpönyeggel szoktak betakarni, hogy az éjjeli, hűvösebb levegő meg ne ártson nekik. Mögöttük cyclamen bokrok huzódnak meg. Ezután következnek a lék fenyők. (picca pugens argentea glauca.)

A mint a kaszinóba a felvezető lépcsőzetten belépünk, balra találjuk az igazgatósági irodát, s itt adják a hónapra, vagy csak napra szóló belépőjegyeket ingyen. A legtöbb esetben iratokkal kell igazolnia magát az embernek s csak akkor juthat be a játéktérbe, melyben a világ összes nemzetisége képviselve van. Angol, francia, német, román stb. vagy játszik vagy kibiczel. Őt, oszlopos csarnokban folyik a mindenünnen kiállított két hazard játék, a roulette és a trente et quarente. Itt huzódnak meg a hatalmak öldözései elől, mert itt minden szabad; mintha az általános civilizáció és a nemzetközi jogszabályok ide még nem jutottak volna el! Nincs hét, hogy halottja ne volna ennek a rettenetes két játéknak, melyek mesés vagyonokat usztatnak el s híres családok reményteljes sarjai kezébe adják a gyilkos fegyvert. Ezek a szerencsétlenek amily könnyen veszítik el mindenkiket, ép oly könnyen, oly meggondolatla-

nul dobják el maguktól a legnagyobb kincset, az életet is. Mit ér az élet pénz és csillogás nélkül Mikor a dolog szegyen! Mikor az ismerősök, a vig czimborák sem ismernék meg többé, mert félnek, hogy pénzt kér tőlük! Egyedüli menekvés, a megalázódásból és a szegyenből egyedüli megváltás a halál. Ott a teremben, a nyüzsgő emberek közt durran el a gyilkos fegyver — s még csak észre sem veszik. Liberias teremszolgák vannak mindenfelé, akik figyelemmel kísérnek minden embert s ha a szerencsétlenség megtörtént, hirtelen felkapják a már halottat s kiviszik a halottas kamrába.

(Folyt. köv.)

APRÓ HIRDETÉSEK.

10 szóig 40 fillér, azontul minden szó 2 fillér. A legkisebb hirdetés 40 fillér. Vastag betűkből szedett minden szó 4 fillér.

Szép bajusz nyerhető rövid időn a híres „Hajduságpedrő“ használata által. Egy doboz 40 fillér. Kapható Debreczenben **Tóth Béla** gyógyszerárában, valamint a készítő **Grósz Nagy Ferencz** gyógyszerésznél H.-Szoboszlón.

Amerikai planet kukorica kapák és mindenféle gazdasági gépek **Klein Jank** a gépraktárában Piacz utca 26., a nagytőzsde udvarán a legjutányosabb árban előnyös fizetési feltételek mellett kaphatók. — Ugyanott használt vetőgépek is. Ócska vas és fémek a legmagasabb árban vétetnek

Eladó ház. Arany János-utca 8 sorszámu ház, a piac közelében, elköltözés miatt, előnyös feltételek mellett, eladó. Értekezni ugyanott a tulajdonosokkal lehet.

718—1901. tkv.

Arveresi hirdetményi kivonat.

A debreczeni kir. tvszék mint tkvi hatóság részéről közhírré tétetik, hogy Debreczeni ref. Egyház végrehajlatónak Szabó Józsefne Héthi Eszter elleni végrehajlati ügyében a debreczeni kir. tvszék a debreczeni kir. jbirosag területén levő a debreczeni 496 sz. tjkvben A + sz. 509. hsz. ház és beltelekre 3680 koronában megállapított kikialtási árban a végrehajlati árverés elrendeltetven, annak foganatosítására határidőül **1901. é. május hó 29-ik napjának d. n. 3 órája** a kir. tvszék árverési terében kitűzetett. Kikialtási ár a fentebb kitett becsár azonban az árverésre kitett ingatlan szükség esetében a kikialtási áron alul is el fog adatni.

Az árverezni szándékozók tartoznak a kikialtási ár 1/10-át készpénzben vagy 1/10-adekképes értékpapírosban letenni, avagy az 1881. LX. tcz. 170. §-a értelmében a banatpénznek a bíróságnál előleges elhelyezéséről kiállított szabályszerű elősmervényt a kiküldöttnek átadni.

Az árverési feltételek a hivatalos órák alatt a kir. tvszék mint tkvi hatóságnál és Debreczen város rendőrségénél tekinthetők meg.

Kelt Debreczenben, a kir. tvszék mint telekkönyvi hatóságnál 1901. márcz. 14.

Harsányi Gusztáv

kir. tvszéki bíró.

